Socialförsäkringsutskottets betänkande 1985/86:16

om bidrag till sjukförsäkringen m. m. (prop. 1985/86:100)

SfU 1985/86:16

Propositionen

FEMTE HUVUDTITELN

Regeringen har i proposition 1985/86:100 bilaga 7 (socialdepartementet) under litt. D punkt 1. Bidrag till sjukförsäkringen (s. 57–58) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till sjukförsäkringen* för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 5 005 000 000 kr.

Vidare har regeringen föreslagit riksdagen att anta ett inom socialdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Lagförslaget kommer att behandlas i utskottets betänkande SfU 1985/86:17.

Motioner

I motion 1985/86:Sf208 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ändrade tillämpningsföreskrifter beträffande sjukpenninggrundande inkomst, så att den i motionen påtalade orättvisan undanröjs.

I motion 1985/86:Sf212 av Görel Bohlin (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning om åtgärder för att hindra att kompensation för vid sjukdom bortfallen inkomst blir större än arbetsinkomsten.

I motion 1985/86:Sf213 av Görel Bohlin (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att en utredning ser över sjukdomsbegreppet i den allmänna försäkringen i syfte att åstadkomma en klarare avgränsning.

I motion 1985/86:Sf215 av Bo Finnkvist och Hans Rosengren (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av sjukförsäkringen vad gäller sjukpenninggrundande inkomst.

I motion 1985/86:Sf228 (motivering i 1985/86:So606) av Alf Svensson (c) hemställs

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förbättring av sjuklönen för hemarbetande i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1985/86:Sf239 av andre vice talman Karl Erik Eriksson och Elver Jonsson (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

1 *Riksdagen 1985/86. 11 saml. Nr 16*

vad som anförts i motionen om sjukskrivning av patienter som genomgår sjukvårdande behandling utomlands.

I motion 1985/86:Sf243 av Rune Gustavsson m. fl. (c) hemställs

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning och förslag så att ersättningsnivån inom sjukförsäkringen för deltidsarbetande, skiftarbetande och feriearbetande når det procenttal som fastställts,

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ett grundtrygghetsskydd för hemarbetande inom sjukförsäkringen i enlighet med det anförda.

I motion 1985/86:Sf245 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag till ändrad beräkning av sjukpenning för studerande så att sjukpenningen under arbetsperioder utgår i samma förhållande till inkomsten som för dem som har arbetsinkomsten jämnt fördelad över året,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en förändrad beräkning av sjukpenning för säsong-, skift- och deltidsarbetande så att de erhåller en i förhållande till inkomsten rättvisare sjukpenning.

I motion 1985/86:Sf250 av Ove Karlsson m. fl. (s), delvis, hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av sjukförsäkringen vad gäller sjukpenninggrundande inkomst för arbetslösa och studerande.

I motion 1985/86:Sf257 av Hans Dau och Ingrid Hemmingsson (m) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag om en rättvis sjuk- resp. föräldraförsäkring vid korttids-, deltids-, skift- och säsongarbete.

I motion 1985/86:Sf263 av Stig Josefson m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar upphäva 3 kap. 11 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

I motion 1985/86:Sf298 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen med ändring i proposition 1985/86:100, bilaga 7 Socialdepartementet, D. Försäkring vid sjukdom, handikapp och ålderdom, anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 370 000 000 kr. förhöjt anslag för fortsatt stimulansbidrag till landstingen för barn- och ungdomstandvård efter den 1 januari 1987.

I motion 1985/86:Sf311 av Bengt Kindbom och Gösta Andersson (c) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen sagts om egenföretagares sjukförsäkringsförmåner.

I motion 1985/86:Sf336 av Margareta Andrén m. fl. (fp) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändrade regler i sjukförsäkringen så att kompensationsnivån fr. o. m. budgetåret den 1 juli 1986 sänks till 80 % under de första 30 dagarna per år för vilka sjukpenning utbetalas,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändrade regler i sjukförsäkringen för insjuknandedagen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i

motionen anförts om kompensationsnivån för dem som arbetar koncentrerad deltid, delår eller under ferier,

16. att riksdagen beslutar att ersättning från den allmänna tandvårdsförsäkringen även fortsättningsvis skall utgå enligt nu gällande regler för barn- och ungdomstandvård.

I motion 1985/86:Sf342 av Nils Carlshamre m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen beslutar att fr. o. m. den 1 januari 1987 i enlighet med motionens förslag införa nya regler i a) sjukpenningförsäkringen,

2. att riksdagen – under förutsättning av bifall till yrkande 1 ovan – beslutar att sjukförsäkringsavgiften och folkpensionsavgiften fr. o. m. den 1 januari 1987 skall utgöra 8,75 % resp. 10,2 %,

5. att riksdagen beslutar att under D 1 i bilaga 7 till budgetpropositionen, Bidrag till sjukförsäkringen, för budgetåret 1986/87 anslå 4 920 000 000 kr., vilket innebär ett i förhållande till regeringens förslag med 42 500 000 kr. minskat anslag.

I motion 1985/86:Sf346 (motivering i 1985/86:A608) av Rosa Östh m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring av sjukförsäkringsbestämmelserna att deltidsarbetande erhåller sjukpenning i förhållande till det reella inkomstbortfallet vid korttidssjukdom.

Utskottet

Inledning

Sjukförsäkringen finansieras till 85 % genom socialavgifter från arbetsgivare och egenföretagare. Återstående 15 % finansieras genom statsbidrag över anslaget D 1. Bidrag till sjukförsäkringen.

Sjukförsäkringen lämnar sjukvårdsersättning i samband med läkarvård och läkemedelsinköp, tandvård, sjukhusvård och viss annan sjukvård samt för sjukresor. Vidare ger försäkringen rätt till sjukpenning vid sjukdom.

De sammanlagda utgifterna för sjukförsäkringen under budgetåret 1986/87 beräknas till 33 370 milj. kr. Statsbidraget beräknas till 5 005 000 000 kr.

I anslutning till förevarande anslag behandlar utskottet nedan motionsyrkanden från den allmänna motionstiden i år med anknytning till sjukpenningförsäkringen och till anslagsberäkningen. Motionsyrkanden som berör bestämmelserna om ersättning vid sjukvård kommer att behandlas i ett senare betänkande tillsammans med en väntad proposition om ersättningar till sjukvårdshuvudmännen för läkarvård m. m.

Sjukpenningförsäkringen

Allmänt om sjukpenning

Den som är försäkrad enligt lagen om allmän försäkring (AFL) och bosatt i Sverige skall vara inskriven hos allmän försäkringskassa fr. o. m. den månad då han fyller 16 år. Inskrivningen medför rätt till sjukpenning om den

försäkrades sjukpenninggrundande inkomst uppgår till minst 6 000 kr. Den sjukpenninggrundande inkomsten motsvarar den inkomst i pengar eller vissa naturaförmåner som den försäkrade kan antas för år räknat-komma att tills vidare erhålla av eget arbete, antingen på grund av anställning eller genom annat förvärvsarbete. Vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten bortses från den del av inkomsten som överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Ändring i den sjukpenninggrundande inkomsten på grund av inkomständring kan ske först 30 dagar efter det att försäkringskassan fått kännedom härom.

Sjukpenning utgår vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan med minst hälften. Vid fullständig nedsättning av arbetsförmågan utges hel sjukpenning och i annat fall halv sjukpenning. Hel sjukpenning utgör för dag räknat 90 % av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365.

Sjukpenningförsäkringen ger skydd mot inkomstbortfall fr. o. m. dagen efter insjuknandedagen. Som insjuknandedag räknas normalt den dag då anmälan om sjukdomsfallet görs hos försäkringskassan. Om sjukdomsfallet varar högst sex dagar utöver insjuknandedagen utges inte sjukpenning för de dagar, högst två, då den försäkrade ändå inte skulle ha arbetat i sin huvudsakliga sysselsättning (fridagsregeln). Om en ny sjukperiod inträffar inom 20 dagar från föregående sjukperiods slut utgår sjukpenning även för insjuknandedagen i det nya sjukdomsfallet.

Kompensationsnivån inom sjukpenningförsäkringen

I syfte att åstadkomma *besparingar inom sjukförsäkringen* läggs i två motioner fram förslag om sänkning av kompensationsnivån m. m. I motion Sf342 (yrkande 1, delvis) av Nils Carlshamre m. fl. föreslås att fr. o. m. den 1 januari 1987 skall under tio dagars sjukdom per tolvmånadersperiod utges högst två tredjedels ersättning jämfört med nuvarande regler, dvs. 60 % i stället för 90 % av bortfallet av sådana inkomstdelar som ligger till grund för den sjukpenninggrundande inkomsten. I övrigt skall ersättning utgå med 80 % under tre månader. Upprepad sjukdom inom en tjugodagarsperiod skall liksom för närvarande räknas som fortsatt sjukperiod. Den dag då sjukfallet anmäls till försäkringskassan skall annars inte ersättas. Om förvärvsarbete skett under anmälningsdagen innan anmälan sker skall påföljande dag räknas som anmälningsdag. I motionen föreslås också att kompensationsnivån inom föräldraförsäkringen generellt skall sänkas från 90 till 80 %, en fråga som utskottet kommer att behandla i ett senare betänkande. Motionärerna beräknar att förslagen medför en besparing inom sjukpenning- och föräldraförsäkringarna med 2,7 miljarder kronor.

I motion Sf336 av Margareta Andrén m. fl. föreslås (yrkande 1) att kompensationsnivån sänks till 80 % under sammanlagt 30 dagar per år fr. o. m. den 1 juli 1986. Vidare begärs (yrkande 2) förslag till ändrade regler, så att första frånvarodagen från arbetet räknas som insjuknandedag för vilken ersättning inte utgår. Besparingarna på sjukförsäkringen till följd härav beräknas i motionen till 1 156 milj. kr. Totalt beräknas statens kostnader, med hänsyn till skattebortfallet, minska med ca 1 miljard kronor.

Utskottet har tidigare i av riksdagen godkända betänkanden (se senast SfU

1984/85:20) avstyrkt liknande förslag som de nu förevarande om besparingar inom sjukförsäkringen med hänvisning till de kännbara effekter besparingarna skulle medföra för de försäkrade. Utskottet anser att riksdagen bör vidhålla sina tidigare ställningstaganden och avstyrker bifall till motionerna Sf342 och Sf336 i nu behandlade delar.

Genom att den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas för år och sedan delas med 365 vid beräkning av sjukpenningen kan detta leda till *ojämna effekter i kompensationshänseende* för sådana försäkrade som inte har sin arbetstid jämnt fördelad över årets arbetsdagar. Detta gäller t. ex. vissa deltidsarbetande, skiftarbetande, säsong- och feriearbetande. Även fridagsregeln vid korttidsfrånvaro leder till ojämna effekter för dessa kategorier försäkrade. Ett flertal motioner berör frågan om en rättvisare ersättningsnivå för de nämnda grupperna. I motion Sf336 av Margareta Andrén m. fl. begärs att ett aktivt utredningsarbete skall bedrivas i syfte att uppnå samma kompensationsnivå, 90 %, för deltidsarbetande m. fl. som för andra försäkrade. I motionerna Sf243 (yrkande 3) av Rune Gustavsson, Sf245 av Lars Werner m. fl. (yrkande 2) och Sf257 av Hans Dau och Ingrid Hemmingsson begärs förslag i samma syfte medan Rosa Östh m. fl. i motion Sf346 begär beslut i frågan. Yrkande 1 i motion Sf245 tar särskilt upp sjukpenningberäkningen för feriearbetande studerande. Motionärerna begär ett skyndsamt förslag om ändrad sjukpenningberäkning för denna kategori försäkrade så att sjukpenningen kompenserar inkomstbortfallet till 90 %. Även i motion Sf250 av Ove Karlsson m. fl. begärs en översyn av sjukpenningförsäkringens regler i detta syfte. Vidare begärs i denna motion och i motion Sf215 av Bo Finnkvist och Hans Rosengren att arbetslöshetsersättningen skall utgöra sjukpenninggrundande inkomst för att säsongarbetande som har återkommande arbetslöshetsperioder skall erhålla ett bättre sjukpenningskydd.

Ett närliggande problem tas upp i motion Sf208 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson. Motionärerna vänder sig mot att man vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst beaktar den försäkrades förväntade inkomster av eget arbete endast om dessa kan antas utgå under minst sex månader i följd. Härigenom kan, anför motionärerna, tillfälliga inkomstökningar till följd av att en deltidsarbetande t. ex. tar ett kortare vikariat på heltid inte beaktas. Motionärerna begär förslag om ändrade tillämpningsföreskrifter så att även tillfälliga inkomstökningar kan beaktas.

Utskottet är väl medvetet om de problem i kompensationshänseende som nuvarande regler om sjukpenningberäkningen medför för deltidsarbetande m. fl. Utskottet har också tidigare vid ett flertal tillfällen framhållit angelägenheten av att frågan får en lösning. När frågan senast behandlades i utskottets betänkande SfU 1984/85:20 hänvisade utskottet till att SAF och LO i februari 1985 träffat en överenskommelse om vissa rekommendationer för förbundens förhandlingar i 1985 års avtalsrörelse och att frågan om sjukersättning till arbetare tagits upp i överenskommelsen. Parterna hade bl. a. enats om att gemensamt och i kontakt med statsmakterna utreda nuvarande sjukersättningssystem i syfte att nå likvärdiga villkor för olika kategorier anställda.

Efter fortsatta överläggningar i frågan har SAF och LO i en skrivelse till

Rättelse: S. 15 rad 10 och 11 nedifrån. Står: 5 Rättat till: 3

regeringen den 21 januari 1986 hemställt att regeringen under våren 1986 lägger fram förslag om ändring av reglerna i lagen om allmän försäkring om bestämmande av sjukpenning i fall där sjukperioden omfattar högst sju dagar i följd. Parterna föreslår att ersättning i normalfallet bestäms så att ersättning utges för varje arbetstimme som skulle ha utförts i den försäkrades förvärvsarbete med 90 % av hans sjukpenninggrundande årsinkomst (SGI) dividerad med en divisor som motsvarar årsarbetstiden vid en veckoarbetstid om 40 timmar i genomsnitt per helgfri vecka. Försäkrad som vid tidpunkten för insjuknandet arbetar enligt ett tjänstgöringsschema med lägre veckoarbetstid än 40 timmar i genomsnitt per helgfri vecka skall hos försäkringskassan kunna begära att ersättningen bestäms med tillämpning av en lägre divisor som beräknats med hänsyn till den lägre veckoarbetstiden. Avslutningsvis framhålls i skrivelsen att det är angeläget att reformen kan genomföras så snart som möjligt.

Utskottet har erfarit att jämsides med det arbete som pågår inom regeringskansliet för att lösa de aktualiserade problemen har riksförsäkringsverket tillsatt en arbetsgrupp för att se över vilka tekniska lösningar som är mest ändamålsenliga för att uppnå en mer rättvis kompensationsnivå. Bl. a. övervägs en lösning där försäkringsersättningen i högre grad än för närvarande är beroende av det verkliga inkomstbortfallet.

Utskottet, som ånyo kraftigt vill understryka angelägenheten av att problemen med sjukpenning för försäkrade som har sin arbetstid ojämnt fördelad snarast får en tillfredsställande lösning, anser med det anförda att motionerna Sf336 yrkande 3, Sf243 yrkande 3, Sf245 yrkandena 1 och 2, Sf257, Sf346 yrkande 1 och Sf208 inte för närvarande behöver föranleda någon riksdagens åtgärd. Även syftet med motionerna Sf250 och Sf215 får anses tillgodosett med det ovan anförda. Vad särskilt gäller yrkandena i dessa båda motioner om att arbetslöshetsersättningen bör utgöra sjukpenninggrundande inkomst vill utskottet erinra om att denna fråga behandlats av sjukpenningkommittén i dess slutbetänkande SOU 1983:48, Egenföretagares sjukpenning m. m. Kommittén framhåller att sjukpenningen är avsedd att utgöra ersättning för förlorad förvärvsinkomst och att det är principiellt oriktigt att låta storleken på arbetslöshetsersättningen vara sjukpenninggrundande.

Ytterligare en motion berör kompensationsnivån inom sjukpenningförsäkringen. Görel Bohlin anför i motion Sf212 att kompensationen vid sjukdom kan överstiga den förlorade inkomsten i fall då en anställd försäkrad har sin sjukpenninggrundande inkomst grundad inte bara på lön utan också på olika *naturaförmåner* som får behållas vid sjukdom. Hon begär en utredning om åtgärder för att förhindra en sådan överkompensation.

Riksdagen har vid såväl 1983/84 års som 1984/85 års riksmöten på förslag av utskottet avslagit motioner med liknande syfte. Utskottet har därvid framhållit att värdet av naturaförmåner vid beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst m. m. med nödvändighet bygger på en schablonmässig beräkning. Så t. ex. ingår endast vissa slag av naturaförmåner i beräkningsunderlaget. Möjligheten att utnyttja förmånerna under sjukdom varierar också avsevärt mellan olika försäkrade. Skulle förmånerna i fråga undantas helt från beräkningsunderlaget för sjukpenninggrundande inkomst skulle detta

leda till en för låg sjukpenning. För en helt rättvisande kompensationsnivå erfordras en särskild utredning vid varje sjukfall om i vilken utsträckning förmånerna kunnat utnyttjas. Kostnaden för administrationen av ett sådant utredningsförfarande skulle inte heller svara mot de besparingar som skulle kunna göras i de fall sjukpenningen reducerades i förhållande till de under sjukdomstiden utnyttjade naturaförmånerna.

Utskottet finner inte anledning till ändrat ställningstagande och avstyrker bifall till motion Sf212.

Sjukpenningberättigande tillstånd

En förutsättning för att nedsättning av arbetsförmågan skall grunda rätt till sjukpenning är att nedsättningen förorsakas av sjukdom. Någon definition av sjukdomsbegreppet finns inte i AFL, utan det har överlåtits till de tillämpande myndigheterna att ange omfattningen av detta.

När den försäkrade är föremål för rehabiliteringsåtgärder skall arbetsförmågan anses vara nedsatt i den mån han på grund av åtgärden är förhindrad att utföra förvärvsarbete. Med rehabiliteringsåtgärder avses åtgärd som är ägnad att förkorta sjukdomstiden eller helt eller delvis förebygga eller häva nedsättning av arbetsförmågan.

Görel Bohlin anför i motion Sf213 att *sjukdomsbegreppet* enligt lagen om allmän försäkring i praktiken är synnerligen vagt. Genom begreppets oklarhet har sjukpenningen på ett icke önskvärt sätt kommit att övergå till att bli en ersättning för minskat välbefinnande eller för bristande social anpassning och sjukpenning utges i fall där sociala bidrag och framför allt socialvård borde vara självklar. Detta försvårar enligt motionären rehabiliteringsarbetet vid t. ex. alkoholism och narkomani. Hon begär att en utredning ser över sjukdomsbegreppet i syfte att åstadkomma en klarare avgränsning.

Den fråga motionären tagit upp har enligt vad utskottet inhämtat nyligen aktualiserats inom den i fjol tillkallade kommittén (S 1985:02) för översyn av sjukförsäkringens roll när det gäller förebyggande åtgärder och i samband med rehabilitering. Med hänsyn till att frågan sålunda redan är föremål för utredning bör motion Sf213 inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Andre vice talman Karl Erik Eriksson och Elver Jonsson tar i motion Sf239 upp frågan om rätten till sjukpenning för reumatiker och psoriatiker vid *sjukvårdande behandling i utlandet*. Enligt motionärerna finns inte några fasta regler härom som gäller alla patienter och de begär att frågan löses, exempelvis genom anvisningar från riksförsäkringsverket till läkare beträffande utlandsvården.

Utskottet har vid flera tillfällen avslagit motioner med samma syfte som den nu förevarande (SfU 1982/83:13 och 17, 1983/84:24 samt 1984/85:20). Utskottet har i samband härmed redogjort för gällande bestämmelser på området dels inom AFL, dels i riksförsäkringsverkets kungörelse RFFS 1981:4. Enligt kungörelsen skall, i de fall den försäkrade beretts vård utomlands av sjukvårdshuvudman och vården bekostas av sjukvårdshuvudmannen, vården anses som en åtgärd i rehabiliteringssyfte. Vården grundar följaktligen rätt till sjukpenning enligt de särskilda bestämmelser i AFL som gäller rehabiliteringssituationer. Utskottet erinrade också om att riksförsäkringsverkets nämnda kungörelse har kompletterats med anvisningar till

försäkringskassorna för handläggning av ansökningar om sjukpenning vid utlandsvård. Anvisningarna gäller såväl situationer där vården bekostas av sjukvårdshuvudmännen, i vilka fall utlandsvården så gott som undantagslöst administreras av Svenska Utlandsvård AB (SUVAB), som situationer där vården inte bekostas av sjukvårdshuvudmännen. Även i de senare fallen kan vården administreras av SUVAB. Den kan också administreras eller bekostas till någon del av särskild organisation. Försäkringskassorna skall i de fall vården inte bekostas av sjukvårdshuvudmännen infordra nödvändigt medicinskt underlag för ärendets prövning. Därefter prövas om vården utgör en rehabiliteringsåtgärd som grundar rätt till sjukpenning eller om rätt till sjukpenning föreligger på sedvanliga grunder. Med hänsyn till de nämnda bestämmelserna och anvisningarna och till att det inte är möjligt att införa längre gående generella regler om rätt till sjukpenning vid utlandsvård har utskottet inte funnit anledning till någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet vidhåller sin tidigare ståndpunkt i frågan och avstyrker bifall till motion Sf239.

Egenföretagares sjukpenningskydd

Sjukpenninggrundande inkomst för den som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning beräknas i princip med ledning av den försäkrades taxering. Inkomsten av annat förvärvsarbete får dock inte beräknas högre än vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning. Har en försäkrad under en följd av år redovisat lägre skatterättslig nettointäkt än vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning skall enligt riksförsäkringsverkets föreskrifter hans sjukpenninggrundande inkomst av detta arbete beräknas med ledning av de tre senaste årens taxering. Den sjukpenninggrundande inkomsten får emellertid beräknas till högre belopp än den skatterättsliga nettointäkten i de fall den försäkrade på grund av särskilda förhållanden har en låg taxerad inkomst. Sådana förhållanden kan vara att verksamheten befinner sig i ett uppbyggnadsskede eller att stark skuldbelastning, ändrade förvärvsförhållanden eller tillfälliga förluster föreligger. Den som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning har möjlighet att välja karenstid inom sjukpenningförsäkringen om 3 eller 30 dagar. Val av karenstid föranleder en motsvarande nedsättning av sjukförsäkringsavgiften. Om anmälan om karenstid gjorts kan den försäkrade övergå till kortare eller ingen karenstid under förutsättning att han inte fyllt 55 år. Ändringen i karenstiden får dock inte tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande.

Bengt Kindbom och Gösta Andersson begär i motion Sf311 att en *särskild sjukförsäkringsform* inom den allmänna försäkringen *för egenföretagare* utreds. Motionärerna kritiserar nuvarande system som enligt dem missgynnar egenföretagare i flera hänseenden. Dels reduceras förmånerna när rörelsen ger ett resultat som överstiger lönen för en jämförbar anställd, dels får egenföretagare med låga inkomster ett dåligt socialt skydd. Det senare sammanhänger med att rörelseresultatet för denna grupp i regel påverkas negativt av en betydande del kapitalkostnader i form av skuldräntor. För att åstadkomma ett rimligt socialt skydd för egenföretagare bör enligt motionä-

rerna en grundtrygghet finnas inom försäkringen i form av ett garantibelopp lika för alla upp till en viss inkomstnivå. Därutöver bör införas en frivillig försäkring där premien relateras till utgående förmåner, karenstid m. m.

Utskottet behandlade en motion med likartat syfte vid fjolårets riksmöte i betänkande SfU 1984/85:12. Utskottet avstyrkte därvid att en generell grundsjukpenning motsvarande garantibeloppet inom föräldraförsäkringen skulle införas i sjukpenningförsäkringen med hänsyn till att utskottet samtidigt tillstyrkte ett förslag från regeringen i proposition 1984/85:78 om att den frivilliga sjukförsäkringen skulle byggas ut till en högsta ersättningsnivå motsvarande garantibeloppet inom föräldraförsäkringen. Utskottet erinrade också om att sjukpenningkommittén funnit en lösning med en särskild frivillig försäkring för egenföretagare inom försäkringssystemet förenad med en rad nackdelar av såväl praktisk som principiell natur. Kommittén hade ansett att argumenten för att egenföretagare alltjämt skulle omfattas av den obligatoriska försäkringen vägde tyngre än argumenten för att de skulle stå utanför. Mot denna bakgrund kunde utskottet inte biträda motionsförslaget, och utskottet finner inte nu anledning till ändrat ställningstagande. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion Sf311.

Ytterligare en motion berör egenföretagares sjukpenningskydd, nämligen motion Sf263 av Stig Josefson m. fl. Motionärerna anser att vid övergången till kortare karenstid inom sjukpenningförsäkringen skall kravet på att den försäkrade ej skall ha fyllt 55 år tas bort.

Utskottet vill erinra om att fr. o. m. den 1 januari i år har villkoren för övergång till kortare karenstid mjukats upp genom att ett tidigare villkor om att den försäkrade måste ha god hälsa tagits bort enligt förslag härom i proposition 1984/85:78. I det förenämnda betänkandet SfU 1984/85:20 behandlade utskottet ett motionsyrkande om att åldersgränsen 55 år skulle slopas. Utskottet anförde att det kvarvarande åldersvillkoret fick ses som ett resultat av en försäkringsmässigt kalkylerad risk, och avskaffandet av detta villkor skulle enligt utskottets mening rubba förutsättningarna för försäkringens finansiering. Utskottet, som avstyrkte bifall till motionerna i fråga, vidhåller sitt tidigare ställningstagande och avstyrker bifall till motion Sf263.

Hemarbetandes sjukpenningskydd

Fr. o. m. den 1 januari 1986 har den frivilliga sjukpenningförsäkringen byggts ut. Den omfattar alla som inte är obligatoriskt försäkrade för en sjukpenning som uppgår till garantinivån inom föräldraförsäkringen, för närvarande 48 kr. per dag, och som inte uppbär hel ålders- eller förtidspension. Det högsta ersättningsbeloppet skall motsvara garantinivån och lägsta beloppsnivån är 20 kr. Samtidigt har möjligheterna att bli hemmamakeförsäkrad inom den obligatoriska sjukpenningförsäkringen upphört, och försäkringen har bibehållits endast för den som var hemmamakeförsäkrad vid utgången av år 1985. Rätten att stå kvar i försäkringen gäller till dess den försäkrade får en sjukpenninggrundande inkomst eller tecknar frivillig sjukpenningförsäkring för ett sjukpenningbelopp om lägst 20 kr. per dag.

Två motioner syftar till att hemarbetande skall erhålla ett sjukpenningskydd inom den obligatoriska sjukpenningförsäkringens ram. I motion Sf243

av Rune Gustavsson m. fl. begärs förslag om en grundtrygghet för hemarbetande så att sjukersättning motsvarande garantinivån inom föräldraförsäkringen kan utgå. I motion Sf228 av Alf Svensson begärs förslag om ett sådant försäkringsskydd för hemarbetande med barn under 16 år.

Motsvarande motionsyrkanden har tidigare avstyrkts av utskottet i betänkandet SfU 1984/85:20 med hänvisning till att det inte finns anledning att, samtidigt som möjligheten att teckna frivillig sjukpenningförsäkring för ett belopp motsvarande garantibeloppet införts, förorda ett motsvarande försäkringsskydd inom den allmänna försäkringen. Utskottet vidhåller denna inställning och avstyrker bifall till motionerna Sf243 och Sf228 i motsvarande delar.

Bidrag till barn- och ungdomstandvård

I samband med riksdagsbeslutet år 1973 om en allmän tandvårdsförsäkring för vuxna (prop. 1973:45, SfU 20 och rskr. 212) fick landstingskommunerna ett lagfäst ansvar för barn- och ungdomstandvården och för specialistvården. För att säkra utbyggnaden av barn- och ungdomstandvården beslöts samtidigt att ett visst bidrag skulle utgå till tandvårdens huvudmän till utgången av år 1979. Med hänsyn till att barn- och ungdomstandvården vid denna tidpunkt ännu inte var fullt utbyggd förlängdes ersättningsreglerna i första hand fram t. o. m. år 1982 och bidraget har härefter årligen förlängts. Ersättningsbeloppet utgör för närvarande årligen 360 kr. per individ i åldern 0–19 år och det totala bidraget till huvudmännen utgör 735 milj. kr.

I propositionen framhålls att barn- och ungdomstandvården numera är fullt utbyggd inom samtliga landsting. Bidraget till landstingen bör därför tas bort fr. o. m. år 1987.

Motionärerna i motion Sf298 av Lars Werner m. fl. och motion Sf336 av Margareta Andrén m. fl. (yrkande 16) motsätter sig att bidraget tas bort. I den förstnämnda motionen framhålls att bortfallet av bidraget medför att många landsting i en redan ansträngd ekonomi tvingas till personalnedskärningar och försämringar av de förebyggande insatserna, något som hotar det framgångsrika tandvårdsarbetet.

Såsom framgår av det ovan anförda infördes bidraget till landstingen med den uttryckliga förutsättningen att det skulle utgöra ett stimulansbidrag så länge barn- och ungdomstandvården var under uppbyggnad. Med hänsyn till att utbyggnaden nu är fullföljd i samtliga landsting anser utskottet att några invändningar inte kan riktas mot att bidraget tas bort. Inte minst mot bakgrunden av att det ligger i landstingens eget intresse att fortsätta med den framgångsrika förebyggande barntandvården för att undvika senare kostnader för reparativa arbeten anser utskottet att farhågorna för att slopandet av bidraget skulle hota tandvårdshälsovården är överdrivna. Utskottet avstyrker sålunda bifall till motionerna Sf298 i motsvarande del och Sf336 (yrkande 16).

I propositionen föreslås att under anslaget Bidrag till sjukförsäkringen för budgetåret 1986/87 skall anvisas ett förslagsanslag av 5 005 000 000 kr.

I motion Sf342 (yrkandena 2 och 5) av Nils Carlshamre m. fl. föreslås som en konsekvens av de förslag till besparingar inom sjukförsäkringen som lagts fram i motionen att anslaget skall beräknas till 4 920 000 000 kr. och att sjukförsäkringsavgiften skall sänkas med 0,75 procentenheter och folkpensionsavgiften höjas i motsvarande mån. I motion Sf298 av Lars Werner m. fl. föreslås att anslaget skall höjas med 370 milj. kr. till följd av förslaget i samma motion om att bidragen till landstingskommunerna för barn- och ungdomstandvård bör behållas.

Utskottet, som ovan avstyrkt såväl motionsförslagen om besparingar inom sjukpenningförsäkringen som motionsförslagen om att bidraget till landstingen för barn- och ungdomstandvård skall behållas, har ingen erinran mot regeringens förslag till anslagsberäkning och avstyrker motionerna Sf342 (yrkandena 2 och 5) och Sf298 i motsvarande del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *besparingar inom sjukförsäkringen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf342 yrkande 1 i motsvarande del och motion 1985/86:Sf336 yrkandena 1 och 2,

2. beträffande *kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf208, 1985/86:Sf215, 1985/86:Sf243 yrkande 3, 1985/86:Sf245, 1985/86:Sf250, 1985/86:Sf257, 1985/86:Sf336 yrkande 3 och 1985/86:Sf346 yrkande 1,

3. beträffande *naturaförmåner*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf212,

4. beträffande *översyn av sjukdomsbegreppet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf213,

5. beträffande *sjukvårdande behandling utomlands*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf239,

6. beträffande *särskild sjukpenningförsäkring för egenföretagare*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf311,

7. beträffande *55-årsgränsen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf263,

8. beträffande *hemarbetandes sjukpenningskydd*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf228 yrkande 2 och 1985/86:Sf243 yrkande 4,

9. beträffande *tandvårdsbidraget*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf298 i motsvarande del och motion 1985/86:Sf336 yrkande 16,

10. beträffande *medelsanvisning m. m.*
att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1985/86:Sf342 yrkandena 2 och 5 och motion 1985/86:Sf298 i motsva-

rande del till *Bidrag till sjukförsäkringen* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 5 005 000 000 kr.

Stockholm den 8 april 1986

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Nils Carlshamre (m), Börje Nilsson (s), Ralf Lindström (s), Margareta Andrén (fp), Ulla Johansson (s), Gullan Lindblad (m), Lena Öhrsvik (s), Nils-Olof Gustafsson (s), Siri Häggmark (m), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Barbro Sandberg (fp) och Gunhild Bolander (c).

Reservationer

1. Besparingar inom sjukförsäkringen (mom. 1)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 4 med "Utskottet har" och slutar på s. 5 med "behandlade delar." bort ha följande lydelse:

Såsom framhållits i motion Sf342 kräver såväl det statsfinansiella som det samhällsekonomiska läget betydande besparingar. Socialförsäkringens transfereringar motsvarar ungefär en fjärdedel av landets privata konsumtion. Även regeringen framhåller i budgetpropositionen nödvändigheten av återhållsamhet med samhällsutgifterna. Utskottet delar denna uppfattning och finner att de i motion Sf342 föreslagna besparingarna inom sjukpenningförsäkringen inte nämnvärt påverkar den sociala standarden, allra helst med hänsynstagande till förslagen om kraftigt sänkta marginalskatter i motion 1985/86:Sk279 av Ulf Adelsohn m. fl. angående skattepolitiken. Utskottet föreslår således att en självrisk införs i sjukpenningförsäkringen som i enlighet med förslaget i motion Sf342 innebär att kortare sjukperioder ger lägre kompensation. Jämfört med hela karensdagar (utöver anmälningsdagen) medför den i motionen föreslagna konstruktionen den fördelen att ingen genom oturlig fördelning på året av inträffad sjukdom blir utan ersättning. Genom den i den nämnda motionen Sk279 föreslagna marginalskattereformen blir det som regel endast en liten minskning av behållningen under de tio första dagarna och därefter en ökad behållning i förhållande till nuläget. För t. ex. en industriarbetare med en genomsnittlig årslön medför marginalskattereformen fullt genomförd att behållningen av sjukpenningen efter skatt då ökar, trots att den generella ersättningsnivån inom sjukpenningförsäkringen sänks till 80 %. Dessutom motverkas effekterna av en långvarig inkomstsänkning av att ersättningsnivån stiger till 90 % efter tre månaders sjukdom.

Utskottet tillstyrker således förslaget i motion Sf342 om sänkt kompensationsnivå och ändrade regler för insjuknandedagen inom sjukpenningförsäk-

ringen. Regeringen bör lägga fram förslag till lagändringar i lagen om allmän försäkring och socialavgiftslagen i enlighet med vad som anförts i motionen i så god tid att förslaget kan träda i kraft den 1 januari 1987.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa

1. beträffande *besparingar inom sjukförsäkringen*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf342 yrkande 1 i motsvarande del och med anledning av motion 1985/86:Sf336 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Besparingar inom sjukförsäkringen (mom. 1)

Margareta Andrén och Barbro Sandberg (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 4 med "Utskottet har" och slutar på s. 5 med "behandlade delar." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Sf336 att det statsfinansiella läget gör det nödvändigt att försöka finna besparingsmöjligheter även inom socialförsäkringarna. Besparingarna måste emellertid utformas så att belastningen på varje enskild individ blir så liten som möjligt och att belastningen sprids ut på många människor. Förslaget i motion Sf336 om sänkt kompensationsnivå inom sjukpenningförsäkringen till 80 % under de 30 första dagarna under ett år och ändrade regler för att göra insjuknandedagen effektiv tillgodoser enligt utskottets uppfattning dessa krav. För den som är genomsnittligt sjuk och har en genomsnittlig inkomst medför förslaget en sänkt ersättning per år, efter skatt, med ca 300 kr. För en normalinkomsttagare blir försämringen aldrig större än 450 kr. per år.

Utskottet tillstyrker sålunda motion Sf336 yrkandena 1 och 2 och anser att regeringen bör lägga fram förslag till förändrade regler i sjukpenningförsäkringen fr. o. m. den 1 juli 1986 i enlighet med vad som anförts i motionen.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa

1. beträffande *besparingar inom sjukförsäkringen*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf336 yrkandena 1 och 2 och med avslag på motion 1985/86:Sf342 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl. (mom. 2)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "ovan anförda." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att de påtalade orättvisorna i kompensationshänseende för deltidsarbetande m. fl. skyndsamt undanröjs. Oavsett vilka avtal parterna på arbetsmarknaden träffat sinsemellan måste det ankomma på statsmakterna att rätta till de nuvarande missförhållandena så att alla försäkrade – oavsett om de tillhör ett avtalsområde eller ej – omfattas av rättvisare regler. Regeringen måste därför skyndsamt ta upp och

pröva frågan i syfte att kunna föreslå riksdagen en allmängiltig, rättvis lösning av kompensationsproblemet vid korttidssjukdom för de nu aktuella kategorierna försäkrade.

Med det anförda, som med bifall till motion Sf257 bör ges regeringen till känna, tillgodoses också syftet med motionerna Sf336 yrkande 3, Sf243 yrkande 3, Sf245 yrkandena 1 och 2, Sf346 yrkande 1, Sf208, Sf250 och Sf215.

dels att utskottet under moment 2 bort hemställa

2. beträffande *kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl.*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf257 och med anledning av motionerna 1985/86:Sf208, 1985/86:Sf215, 1985/86:Sf243 yrkande 3, 1985/86:Sf245, 1985/86:Sf250, 1985/86:Sf336 yrkande 3 och 1985/86:Sf346 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl. (mom. 2)

Rune Backlund och Gunhild Bolander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet som" och slutar med "ovan anförda." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är de nuvarande bestämmelserna för sjukersättning till deltidsarbetande, skiftarbetande och feriearbetande så uppenbart orättvisa att de måste rättas till. Målet måste vara att alla når den avsedda ersättningsnivån, 90 %, för de dagar de är borta från arbetet. Såsom begärts i motion Sf243 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att frågan skall utredas och förslag föreläggas riksdagen så att den nämnda målsättningen uppnås. Med det anförda tillgodoses motionerna Sf257, Sf336 yrkande 3, Sf245 yrkandena 1 och 2, Sf346 yrkande 1, Sf208, Sf250 och Sf215.

dels att utskottet under moment 2 bort hemställa

2. beträffande *kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl.*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf243 yrkande 3 och med anledning av motionerna 1985/86:Sf208, 1985/86:Sf215, 1985/86:Sf245, 1985/86:Sf250, 1985/86:Sf257, 1985/86:Sf336 yrkande 3 och 1985/86:Sf346 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl. (mom. 2)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet som" och slutar med "ovan anförda." bort ha följande lydelse:

För de studerande innebär de nuvarande bestämmelserna om sjukpenningberäkning en ekonomisk katastrof vid sjukdom under feriearbete. Även deltidsarbetande, skiftarbetande och andra grupper säsongarbetande får vid korttidssjukdom en oacceptabelt låg sjukpenning. Utskottet anser att dessa orättvisor måste rättas till. För de studerandes del skulle, såsom framhållits i motion Sf245, frågan kunna lösas på det sätt deras organisationer föreslagit

genom att den förväntade månadsinkomsten delas med 30 dagar och att sjukpenningen beräknas utifrån detta under arbetsperioderna. Den förväntade inkomsten anmäls då till försäkringskassan sju dagar innan den träder i kraft.

Utskottet tillstyrker sålunda bifall till motion Sf245 och anser att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag till ändrad beräkning av sjukpenning för studerande så att sjukpenningen under arbetsperioden utgår i samma förhållande till inkomsten som för dem som har arbetsinkomsten jämnt fördelad över året. Vidare bör regeringen lägga fram förslag till en förändrad beräkning av sjukpenning för säsong-, skift- och deltidsarbetande så att de erhåller en i förhållande till inkomsten rättvisare sjukpenning. Härigenom tillgodoses även syftet med motionerna Sf336 yrkande 3, Sf243 yrkande 3, Sf257, Sf346 yrkande 1, Sf208, Sf250 och Sf215.

dels att utskottet under moment 2 bort hemställa

2. beträffande *kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf245 och med anledning av motionerna 1985/86:Sf208, 1985/86:Sf215, 1985/86:Sf243 yrkande 3, 1985/86:Sf250, 1985/86:Sf257, 1985/86:Sf336 yrkande 3 och 1985/86:Sf346 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Naturaförmåner (mom. 3)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 6 med "Riksdagen har" och slutar på s. 7 med "motion Sf212." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det i motion Sf212 påtalade förhållandet att ersättningen vid sjukdom – i de fall den sjukpenninggrundande inkomsten grundar sig på naturaförmåner – kan överstiga den förlorade inkomsten är stötande. Det finns därför anledning för regeringen att låta utreda vilka åtgärder som kan vidtas för att hindra den nämnda överkompensationen. Det anförda bör riksdagen med bifall till motion Sf212 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottet under moment 3 bort hemställa

3. beträffande *naturaförmåner*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf212 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Särskild sjukpenningförsäkring för egenföretagare (mom. 6)

Rune Backlund och Gunhild Bolander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "motion Sf311." bort ha följande lydelse:

Såsom framhållits i motion Sf311 har de nuvarande reglerna för sjukförsäkringen för egenföretagare på flera punkter allvarliga brister. Bl. a. har

försäkringskassorna ofta stora svårigheter att fastställa en rättvis och i förhållande till arbetsinsatsen rimlig sjukersättning. Vidare har avgiftssystemet ogynnsamma konsekvenser för egenföretagare eftersom de kan få sin sjukersättning sänkt till en nivå som ligger långt under den avgiftsgrundande inkomsten i de fall de har inkomster som är högre än vad som anses normalt inom branschen. Dessutom omgärdas egenföretagarnas sjukförsäkring av en omfattande byråkrati. Utskottet delar därför den uppfattning som förs fram i motionen om att sjukförsäkringen bör reformeras så att alla egenföretagare tillförsäkras en ekonomisk grundtrygghet vid sjukdom samt att de därutöver får möjlighet att teckna frivillig tilläggsförsäkring. Fördelarna med en sådan allmän grundtrygghet med rätt till frivillig tilläggsförsäkring är enligt utskottets mening betydande. Egenföretagarna får härigenom förmåner som motsvarar erlagda avgifter, och vidare skapar den frivilliga tilläggsförsäkringen en ekonomisk trygghet som den nuvarande obligatoriska sjukförsäkringen saknar. Dessutom blir egenföretagarnas sjukförsäkring med en ekonomisk grundtrygghet som är lika för alla enkel att administrera. Regeringen bör därför framlägga förslag till sjukförsäkringssystem för egenföretagare i enlighet med vad som begärts i motion Sf311.

dels att utskottet under moment 6 bort hemställa

6. beträffande *särskild sjukpenningförsäkring för egenföretagare*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf311 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Hemarbetandes sjukpenningskydd (mom. 8)

Rune Backlund och Gunhild Bolander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Motsvarande motionsyrkanden" och slutar med "motsvarande delar." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att hemarbetande är en missgynnad grupp inom sjukförsäkringen. Denna grupp saknar nämligen den ekonomiska grundtrygghet vid sjukdom som borde vara en självklar rättighet för alla. Visserligen kan hemarbetande teckna en frivillig försäkring som ger en sjukpenning upp till garantinivån inom föräldraförsäkringen (för närvarande 48 kr.), men en sådan sjukpenning borde i stället erbjudas dem inom den obligatoriska försäkringens ram. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion Sf243 att regeringen skall lägga fram förslag om ett grundtrygghetsskydd för hemarbetande inom sjukförsäkringen i enlighet med det ovan anförda. Härigenom tillgodoses även motion Sf228.

dels att utskottet under moment 8 bort hemställa

8. beträffande *hemarbetandes sjukpenningskydd*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf243 yrkande 4 och med anledning av motion 1985/86:Sf228 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Tandvårdsbidraget och medelsanvisning m. m. (mom. 9 och 10)

Margareta Andrén (fp), Barbro Sandberg (fp) och Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Såsom framgår" och slutar med "(yrkande 16)." bort ha följande lydelse:

Propositionens förslag om att bidraget till barn- och ungdomstandvården skall tas bort kommer att innebära kännbara försämringar i ekonomin för många landsting. Detta medför enligt utskottets mening att framför allt den förebyggande barn- och ungdomstandvården hotas. Denna tandvård har hittills gett ett mycket lyckat resultat i form av bättre tandhälsa, men med kraftigt minskade resurser kan landstingen tvingas till personalnedskärningar och försämringar av de förebyggande insatserna. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet förslagen i motionerna Sf298 och Sf336 om att stimulansbidraget för barn- och ungdomstandvården bör fortsätta att utgå. Medel härför till den del bidraget finansieras genom statsbidrag, 15 %, bör anslås under anslaget Bidrag till sjukförsäkringen.

dels att utskottet under moment 9 bort hemställa

9. beträffande *tandvårdsbidraget*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Sf298 i motsvarande del och 1985/86:Sf336 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

dels att utskottet – under förutsättning av bifall till reservanternas förslag under moment 9 ovan – bort hemställa under moment 10

10. beträffande *medelsanvisning m. m.*

att riksdagen med anledning av propositionen och motion 1985/86:Sf298 i motsvarande del och med avslag på motion 1985/86:Sf342 yrkandena 2 och 5 till *Bidrag till sjukförsäkringen* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 5 060 500 000 kr.

10. Medelsanvisning m. m. (mom. 10)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 ovan – att utskottet under moment 10 bort hemställa

10. beträffande *medelsanvisning m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf342 yrkandena 2 och 5 och med anledning av propositionen samt med avslag på motion 1985/86:Sf298 i motsvarande del till *Bidrag till sjukförsäkringen* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 4 920 000 000 kr.

Särskilda yttranden

1. Kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl. (mom. 2)

Margareta Andrén och Barbro Sandberg (fp) anför:

Utskottet har kraftigt understrukit angelägenheten av att problemen med sjukpenning för försäkrade som har sin arbetstid ojämnt fördelad snarast får en tillfredsställande lösning. Med hänsyn till att utskottet tidigare gjort tillkännagivande till regeringen i frågan (se SfU 1982/83:17) och till numera pågående arbete inom regeringskansliet och riksförsäkringsverket finns enligt vår mening för närvarande ingen anledning till ytterligare tillkännagivande om utredning och förslag i frågan. Vi förutsätter därvid att arbetet med att finna en lösning på problemen med den ojämna kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl. bedrivs med största möjliga skyndsamhet.

2. Hemarbetandes sjukpenningskydd (mom. 8)

Gullan Lindblad och Siri Häggmark (båda m) anför:

Med hänsyn till det samhällsekonomiska läget har vi inte ansett oss kunna föreslå en höjning av den s. k. hemmamakesjukpenningen, vilket hade varit önskvärt och rimligt. Vid ärendets behandling i betänkandet SfU 1984/85:12 reserverade vi oss till förmån för bibehållande av dåvarande nivå för hemmamakesjukpenningen med möjlighet för påbyggnad upp till föräldraförsäkringens garantibelopp och en eventuell senare höjning när samhällsekonomin så medger.

Riksdagsmajoriteten avskaffade emellertid hemmamakeförsäkringen enligt tidigare system och införde en frivillig försäkring.

Vi anser i likhet med motionärerna att det vore önskvärt med en hemmamakesjukpenning motsvarande garantinivån inom föräldraförsäkringen men anser oss för närvarande ej kunna föreslå detta av samhällsekonomiska skäl.

Innehållsförteckning

Propositionen 1
Motioner 1
Utskottet 3
Inledning 3
Sjukpenningförsäkringen 3
Allmänt om sjukpenning 3
Kompensationsnivån inom sjukpenningförsäkringen 4
Sjukpenningberättigande tillstånd 7
Egenföretagares sjukpenningskydd 8
Hemarbetandes sjukpenningskydd 9
Bidrag till barn- och ungdomstandvård 10
Anslagsberäkningen m. m. 11
Hemställan 11
Reservationer 12
1. Besparingar inom sjukförsäkringen (m) 12
2. Besparingar inom sjukförsäkringen (fp) 13
3. Kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl. (m) 13
4. Kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl. (c) 14
5. Kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl. (vpk) 14
6. Naturaförmåner (m) 15
7. Särskild sjukpenningförsäkring för egenföretagare (c) 15
8. Hemarbetandes sjukpenningskydd (c) 16
9. Tandvårdsbidraget och medelsanvisning m. m. (fp och vpk) 17
10. Medelsanvisning m. m. (m) 17

Särskilda yttranden
1. Kompensationsnivån för deltidsarbetande m. fl. (fp) 18
2. Hemarbetandes sjukpenningskydd (m) 18

gotab Stockholm 1986 10681